

Perspectiefnota 2025

Uitleg bij
Perspectiefnota 2025

Hoe te lezen?

Gert Hagoort
coördinator PPN 2025

Perspectiefnota 2025

Inleiding ▾

Ontwikkelingen ▾

Onzekerheden ▾

Bijlagen ▾

< 1 > 🔍

Dit is de Perspectiefnota 2025 van de gemeente Dordrecht!

Op weg naar fundamentele keuzen

Financiële samenvatting

Ontwikkelingen

Doelen

1. Raad laten zien / meenemen in nieuwe opbouw Perspectiefnota 2025.
2. Duidelijkheid geven over de beslispunten uit het raadsvoorstel. Waar besluit u concreet over?
3. Mogelijkheid tot stellen van technische vragen.

Betrokkenen en gremia

- Lijn (stellers van de ontwikkelingen)
- P&C, S&C en CBB
- Informatiemakelaars (voortgang beleid)
- Toetsteam cluster VBO
- Team Ombuigingen
- Stadscontroller en Stadsstrateeg
- Managementconferentie (april)
- Collegeconferentie (april)
- College vaststelling (mei)

NIEUWS

KADERNOTA 2024

GAAT HET COLLEGE BEZUINIGEN OF NIET?

Bezuinigingen in aantocht

wat de impact hiervan is. Wethouder Peter Heijkoop (Financiën, foto): "Vanaf 2026 groeit het gat tussen inkomsten en uitgaven fors. Het college start na de zomer het gesprek met de raad en de stad om het beeld voor de toekomst van Dordrecht te bepalen. Om zo samen tot keuzes voor bezuinigingen te komen, zonder de gewenste ontwikkeling van de stad op lange termijn te schaden. Door samen naar oplossingen te zoeken om Dordrecht ondanks financieel lastige tijden sterker, groener, veiliger en socialer te maken. Waarbij de financiën van de stad ook in de toekomst op orde zijn."

Technische briefing

1. De essentiële termen
(exploitatie, sluitend perspectief)
2. Langslopen onderdelen website
(financiële tabellen hebben een logische volgorde en opbouw)
3. Financieel perspectief doorlopen
4. Raadsvoorstel: waar besluit u concreet over?

Ruimte voor vragen vooraf, tussentijds of na afloop

NB er is ook nog een technische vragenronde I en II

P&C cyclus gemeente Dordrecht

Perspectiefnota

- Ontwikkelingen lopende jaar en meerjarig van nieuw en bestaand beleid
- Financiële kaders
- Stand van zaken beleidsuitvoering lopende jaar

Jaarstukken

- Jaarverslag over bereikte doelen en resultaten
- Verantwoording financiële resultaten
- Sluitstuk van de sturingscyclus

Begroting

- Verwerken Perspectiefnota
- Wat willen we bereiken en wat gaan we doen

2^e Bestuursrapportage

- Financiële ontwikkelingen lopende jaar
- Verwachting jaarresultaat lopende jaar

Opstartvragen

Wilt u in duo's / trio's onderstaande drie vragen opzoeken en beantwoorden? Max. 5 minuten.

-2,960 + 4,870 = + 7,803 miljoen

1. Hoeveel euro verbetert of verslechtert de startpositie van jaarschijf 2025 ten opzichte van de laatst door de raad vastgestelde stand?
2. Wat is de grootste incidentele ontwikkeling die de jaarschijf 2025 raakt en op welk programma staat deze opgenomen?
3. Welk nieuw ombuigingsvoorstel in deze PPN genereert vanaf 2025 extra inkomsten?

Logiesheffing € 130.000 (p26)

Opschalingskorting - € 5,1 mln. (programma Financiën van Dordt)

Relevante termen (1)

Exploitatie en financieel perspectief

Na vaststelling van de [Kadernota 2024](#) hebben zich diverse ontwikkelingen voorgedaan. Hierdoor wijzigt het saldo van de begroting. Onderstaande tabel laat het effect van deze wijzigingen zien, uitgesplitst in [autonome ontwikkelingen](#), [indexeringen](#) en [mutaties](#).

	Bedragen x € 1.000			
	2024	2025	2026	2027
Eindsaldo Kadernota 2024	146	-4.665	-28.023	-30.075
1. Autonome ontwikkelingen	2.009	2.227	2.276	1.375
2. Indexeren	-1.500	-1.500	-1.500	-1.500
3. Mutaties	23	980	112	649
Begrotingssaldo na bestemming	678	-2.958	-27.135	-29.551

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2024			2025	2026	2027
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Saldo's		
Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht	31.072	11.756	-19.316	-31.416	-39.994	-48.013
Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht	46.596	4.221	-42.375	-41.052	-40.549	-40.483
Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht	83.258	48.699	-34.559	-34.693	-36.228	-33.996
Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht	323.762	75.983	-247.779	-246.521	-242.412	-238.905
Lerend en Ondernemend Dordrecht	34.148	12.079	-22.069	-21.269	-20.699	-18.350
Bouwend en Bereikbaar Dordrecht	74.791	73.366	-1.425	6.675	3.178	1.110
Algemene Dekkingsmiddelen	4.858	407.084	402.226	411.250	392.041	397.517
Overhead	88.053	34.544	-53.509	-55.020	-51.969	-50.615
Vennootschapsbelasting	106	0	-106	-106	-106	-106
Onvoorzien	400	0	-400	-400	-400	-400
Geraamd totaal saldo van baten en lasten	687.044	667.732	-19.312	-12.552	-37.138	-32.241
Mutatie reserves	16.473	36.463	19.990	9.596	10.005	2.693
Geraamd resultaat	703.517	704.195	678	-2.958	-27.135	-29.551

Hoofdtabel PPN2025 (p4)

2. Financiële samenvatting

De stand van de Begroting 2024 samen met alle mutaties zoals opgenomen in deze Perspectiefnota 2025 leidt tot het volgende voorlopige meerjarenbeeld:

	678	-2.958	-27.135	-29.551	
	...en x € 1.000				
	2024	2025	2026	2027	2028
Eindsaldo Begroting 2024	€ 680	€ -2.960	€ -27.140	€ -29.550	€ -31.050
<i>Correctie eerdere raadsbesluiten</i>					
Septembecirculaire 2023	€ 4.000	€ 8.040	€ 8.850	€ 13.560	€ 11.100
Correctie Septembecirculaire 2023	€ -	€ 340	€ -3.890	€ -3.310	€ -
Bijstelling bijdrage Arcade	€ -150	€ -550	€ -1.300	€ -1.300	€ -1.300
Eenmalige extra bijdrage RTV Dordrecht	€ -150	€ -	€ -	€ -	€ -
Startpositie meerjarenraming 2024-2028	€ 4.380	€ 4.870	€ -23.480	€ -20.600	€ -21.250

Route door PPN2025 – de start (p4)

Startpositie meerjarenraming 2024-2028	€ 4.380	€ 4.870	€ -23.480	€ -20.600	€ -21.250
1. Onderbesteding van budgetten	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000
2. Niet geraamde investeringen	€ -	€ -	€ -	€ -500	€ -1.450
3a. Groei van de stad (inkomsten)	€ 500	€ 1.000	€ 1.750	€ 2.500	€ 3.250
3b. Groei van de stad (uitgaven)	€ -	€ -500	€ -875	€ -1.250	€ -1.625
4. Ontwikkelingen	€ -6.065	€ -14.120	€ -14.695	€ -14.325	€ -14.410
5. Ombuigingen zoekrichting 1 RIB	€ -	€ 3.025	€ 3.625	€ 2.765	€ 2.780
6. Effect Voorjaarsnota 2025 Rijk	€ -	€ -5.100	€ 5.100	€ 5.100	€ 5.100
7. Toegevoegde ombuigingen	€ -	€ 780	€ 2.430	€ 2.580	€ 2.830
Geactualiseerd saldo Begroting 2024	€ 1.815	€ -7.045	€ -23.145	€ -20.730	€ -21.775
	Voordelig	Nadelig	Nadelig	Nadelig	Nadelig

Vergelijking met RIB maart (p4)

Bedragen × € 1.000

	2024		2025		2026		2027		2028	
Startpositie meerjarenraming 2024-2028	€	4.380	€	4.870	€	-23.480	€	-20.600	€	-21.250
<i>Onderzoeksopdrachten raadsvoorstel</i>										
1. onderbesteding van budgetten	€	2.000	€	2.000	€	2.000	€	2.000	€	2.000
2. niet geraamde investeringen	€	-	€	-	€	-	€	-500	€	-1.000
3 ^a . groei van de stad (inkomsten)	€	500	€	1.000	€	1.750	€	2.500	€	3.250
3 ^b . groei van de stad (uitgaven)	€	-250	€	-500	€	-875	€	-1.250	€	-1.625
4. eerste inschatting autonome ontwikkelingen	€	-5.000	€	-5.000	€	-5.000	€	-5.000	€	-5.000
Inschatting financiële opgave 2024-2028 RIB	€	430	€	1.270	€	-24.505	€	-21.850	€	-22.625
		Voordelig		Voordelig		Nadelig		Nadelig		Nadelig

Startpositie meerjarenraming 2024-2028	€	4.380	€	4.870	€	-23.480	€	-20.600	€	-21.250
1. Onderbesteding van budgetten	€	3.000	€	3.000	€	3.000	€	3.000	€	3.000
2. Niet geraamde investeringen	€	-	€	-	€	-	€	-500	€	-1.450
3a. Groei van de stad (inkomsten)	€	500	€	1.000	€	1.750	€	2.500	€	3.250
3b. Groei van de stad (uitgaven)	€	-	€	-500	€	-875	€	-1.250	€	-1.625
4. Ontwikkelingen	€	-6.065	€	-14.120	€	-14.695	€	-14.325	€	-14.410
5. Ombuigingen zoekrichting 1 RIB	€	-	€	3.025	€	3.625	€	2.765	€	2.780
6. Effect Voorjaarsnota 2025 Rijk	€	-	€	-5.100	€	5.100	€	5.100	€	5.100
7. Toegevoegde ombuigingen	€	-	€	780	€	2.430	€	2.580	€	2.830
Geactualiseerd saldo Begroting 2024	€	1.815	€	-7.045	€	-23.145	€	-20.730	€	-21.775
		Voordelig		Nadelig		Nadelig		Nadelig		Nadelig

De hoofdtabel – vervolg (p4)

Startpositie meerjarenraming 2024-2028	€ 4.380	€ 4.870	€ -23.480	€ -20.600	€ -21.250
1. Onderbesteding van budgetten	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000
2. Niet geraamde investeringen	€ -	€ -	€ -	€ -500	€ -1.450
3a. Groei van de stad (inkomsten)	€ 500	€ 1.000	€ 1.750	€ 2.500	€ 3.250
3b. Groei van de stad (uitgaven)	€ -	€ -500	€ -875	€ -1.250	€ -1.625
4. Ontwikkelingen	€ -6.065	€ -14.120	€ -14.695	€ -14.325	€ -14.410
5. Ombuigingen zoekrichting 1 RIB	€ -	€ 3.025	€ 3.625	€ 2.765	€ 2.780
6. Effect Voorjaarsnota 2025 Rijk	€ -	€ -5.100	€ 5.100	€ 5.100	€ 5.100
7. Toegevoegde ombuigingen	€ -	€ 780	€ 2.430	€ 2.580	€ 2.830
Geactualiseerd saldo Begroting 2024	€ 1.815	€ -7.045	€ -23.145	€ -20.730	€ -21.775
	Voordelig	Nadelig	Nadelig	Nadelig	Nadelig
8. Sportboulevard tekort 2023 dekken uit onverdeeld resultaat 2023	€ 840				
Geactualiseerd saldo Begroting 2024	€ 2.655	€ -7.045	€ -23.145	€ -20.730	€ -21.775
9. Incidentele kosten 2025 gedekt uit overschot 2024	€ -1.945	€ 1.945			
Geactualiseerd saldo Begroting 2024	€ 710	€ -5.100	€ -23.145	€ -20.730	€ -21.775
10. dekking reserve Ontheemden		€ 5.100			
Perspectiefnota 2025	€ 710	€ -	€ -23.145	€ -20.730	€ -21.775

Structuur naar programma's – GS&Z (p17)

		Bedragen x € 1.000				
Programma 4 Gezond, Sociaal & Zorgzaam Dordrecht		2024	2025	2026	2027	2028
		saldo	saldo	saldo	saldo	saldo
Ontwikkelingen met effect op financieel perspectief						
1.	Regionale Jeugdhulp	-2.700	-3.900	-4.900	-4.900	-4.900
2.	Nieuwe contractperiode Dordtpas	0	0	0	-490	-490
3.	Sportboulevard (dotatie onderhoudsvoorziening)	-1.840	-1.000	0	0	0
	<i>dekking uit Algemene Reserve</i>	<i>840</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
4.	GR Sociaal - lasten	-4.340	-7.085	-8.685	-8.680	-8.780
	GR Sociaal - baten	3.540	4.985	4.985	4.580	4.580
5.	GR Dienst Jeud & Gezondheid	0	-390	-90	-90	-90
6.	<i>Indexaties</i>					
	Indexaties uitgaven	-4.350	-11.125	-11.215	-11.085	-11.085
	Indexaties inkomsten	0	240	240	240	240
Administratief neutrale ontwikkelingen						
7.	Totaal administratief neutrale ontwikkelingen	-365	-235	-35	-35	-35
Ombuigingen						
8.	Aanpak fraude in het zorgdomein	0	250	500	500	500
9.	Wachtlijst en wachtlijstbeleid	0	0	100	200	400
10.	Eigen bijdrage WMO	0	0	50	100	150
11.	Taskforce passende zorg	0	550	2.000	2.000	2.000
Wijziging saldo programma		-9.215	-18.260	-17.050	-17.660	-17.510

Ook investeringen zichtbaar – GD&R (p13)

		Bedragen x € 1.000				
	Programma 3 Groen, Duurzaam & Ruimtelijk Dordrecht	2024	2025	2026	2027	2028
		saldo	saldo	saldo	saldo	saldo
	Ontwikkelingen met effect op financieel perspectief					
1.	Beheerkosten Ambities openbare ruimte (groen/blauw)	0	0	-80	-80	-80
2.	Dierenwelzijnsbeleid	0	-40	-40	-40	-40
3.	Ambities openbare ruimte (onderhoud)	0	0	-200	-200	-200
4.	Chemours-PFAS	-280	-280	-280	-280	-280
5.	Walstroomvoorzieningen	-110	-80	-80	0	0
6.	Kiltunnel restitutie	-480	-480	-480	0	0
7.	Bomenprogramma	0	0	-650	0	0
	<i>Investerings (kapitaallasten)</i>					
8.	Kademuren	0	0	-90	-90	-90
9.	Wantij-West	0	PM	-40	-40	-40
10.	Dagrecreatiecentrum NDB	0	0	-10	-60	-90
11.	Waterkraan fase 2	0	0	-10	-15	-20
12.	Walstroomkasten	0	0	-20	-80	-80

En de ombuigingen (p4)

4. Ontwikkelingen	€ -6.065	€ -14.120	€ -14.695	€ -14.325	€ -14.410
5. Ombuigingen zoekrichting 1 RIB	€ -	€ 3.025	€ 3.625	€ 2.765	€ 2.780
6. Effect Voorjaarsnota 2025 Rijk	€ -	€ -5.100	€ 5.100	€ 5.100	€ 5.100
7. Toegevoegde ombuigingen	€ -	€ 780	€ 2.430	€ 2.580	€ 2.830
Geactualiseerd saldo Begroting 2024	€ 1.815	€ -7.045	€ -23.145	€ -20.730	€ -21.775
	Voordelig	Nadelig	Nadelig	Nadelig	Nadelig

Proces Perspectiefnota 2026

- Ombuigingen noodzakelijk vanaf 2026
- Pakket gereed vóór Perspectiefnota 2026
- Participatieproces in voorbereiding
  - Onderdeel van RIB (18 juni in college)
  - Twee fasen:
    1. Richting bepalen
    2. Concrete maatregelen
- Ambtelijke inventarisatie mogelijke maatregelen loopt door

Ombuigingen – zoekrichting 1

Bedragen × € 1.000

Zoekrichting 1 ombuigingen

	2024		2025		2026		2027		2028	
Organisatie	€	-	€	200	€	400	€	400	€	400
Bouwdapot uitkomende bouwmaterialen openbare ruimte	€	-	€	25	€	25	€	25	€	25
In één keer dichtstraten na rioolvervanging	€	-	€	-	€	10	€	15	€	20
Rioolvervanging in vorm van relining MOP	€	-	€	-	€	10	€	15	€	25
Samenvoegen exploitatie voor groot en middelgroot onderhoud	€	-	€	100	€	100	€	100	€	100
Aframen krediet wegenonderhoud (eenmalig)	€	-	€	100	€	130	€	160	€	160
Vorstschade gladheidbestrijding	€	-	€	150	€	150	€	150	€	150
Optimaliseren reclameopbrengsten openbare ruimte	€	-	€	250	€	250	€	250	€	250
Reëler begroten inkomsten kabels en leidingen	€	-	€	300	€	300	€	300	€	300
Aanpak van zorgfraude	€	-	€	250	€	500	€	500	€	500
Inzet op efficiënter innen gebruiksvergoedingen	€	-	€	200	€	300	€	400	€	400
Energiemanagement (nutsvoorzieningen)	€	-	€	100	€	100	€	100	€	100
Reële investeringsplanning	€	-	€	1.000	€	1.000	€	-	€	-
Onvoorzien aframen	€	-	€	350	€	350	€	350	€	350
Totaal zoekrichting 1 ombuigingen	€	-	€	3.025	€	3.625	€	2.765	€	2.780

Voordelig

Voordelig

Voordelig

Voordelig

Toegevoegde Ombuigingen

Toegevoegde ombuigingen	Bedragen × € 1.000									
	2024		2025		2026		2027		2028	
WachtlIJst en wachtlijstbeheer	€	-	€	-	€	100	€	200	€	400
Eigen bijdrage wmo	€	-	€	-	€	50	€	100	€	150
Taskforce upcoding, normaliseringen en handhaven normenkader	€	-	€	550	€	2.000	€	2.000	€	2.000
Leerlingenvervoer - aanpassing in de verordening	€	-	€	50	€	100	€	100	€	100
Gemeentenieuws uitsluitend digitaal	€	-	€	50	€	50	€	50	€	50
Logiesheffing verhogen	€	-	€	130	€	130	€	130	€	130
Totaal zoekrichting 2 uit zoekrichting 1	€	-	€	780	€	2.430	€	2.580	€	2.830
						Voordelig		Voordelig		Voordelig

Bezuinigen en ombuigen in Europa

economiser / réduire / renversement

kürzen / sparen / umkehrung

cut back / saving money / reversal

tagliare / ridurre / ridistribuzione

budgettair inkrimpen

Geactualiseerd saldo Begroting 2024	€ 1.815	€ -7.045	€ -23.145	€ -20.730	€ -21.775
	Voordelig	Nadelig	Nadelig	Nadelig	Nadelig
8. Sportboulevard tekort 2023 dekken uit onverdeeld resultaat 2023	€ 840				
Geactualiseerd saldo Begroting 2024	€ 2.655	€ -7.045	€ -23.145	€ -20.730	€ -21.775
9. Incidentele kosten 2025 gedekt uit overschot 2024	€ -1.945	€ 1.945			
Geactualiseerd saldo Begroting 2024	€ 710	€ -5.100	€ -23.145	€ -20.730	€ -21.775
10. dekking reserve Ontheemden		€ 5.100			
Perspectiefnota 2025	€ 710	€ -	€ -23.145	€ -20.730	€ -21.775

1. De baten en lasten voor 2024 en de volgende jaren te wijzigen overeenkomstig de Perspectiefnota 2025 conform begrotingswijzigingen 224100, 224101 en 224102.

- 2. Uit de Algemene Rese
jaarrekeningresultaat
  - a. Een bedrag va
  - b. Een bedrag va
  - van het geme
  - c. Een bedrag va

Bijlage bij Raadsvoorstel Perspectiefnota 2025

Reserve EN Voorzieningen mutaties PPN25 Meerjarig 2024

- 3. De volgende mutaties
  - a. Onttrekkingen
  - b. Toevoegingen
  - c. Onttrekkingen
  - d. Toevoegingen

Onttrekkingen 2024 (224100 Saldoneutrale Wijzigingen PPN25SN)

<u>Reserve</u>	<u>Naam</u>	<u>Bedrag</u>
205	Reserve PA 2022-2026 Innovatie prev Soc Domein	€ 315.403
217	Reserve PA 2022-2026 Veiligheid (IVP 22-26)	€ 375.000
218	Reserve PA 2022-2026 Ernstige overlastbestrijding	€ 59.598
222	Reserve PA 2022-2026 Sportaccomodaties	€ 635.000
308	AD2030 Reserve Spoorzone	€ 200.000

BIJLAGE bij PPN

Toelichting administratief neutrale ontwikkelingen

Neutrale ontwikkelingen (enkel effect tussen en/of binnen programma's) zijn apart inzichtelijk gemaakt.

Budgetneutrale wijzigingen leiden op totaal begrotingsniveau niet tot resultaatafwijkingen op de baten of lasten. Wel kan er een budgettair effect tussen de programma's optreden, bijvoorbeeld als gevolg van verschuivingen, echter in totaal hebben deze verschuivingen geen effect op het financieel perspectief.

In onderstaand overzicht zijn op programmaniveau de administratief neutrale ontwikkelingen opgenomen. Daarna volgt de specificatie van de neutrale ontwikkelingen per programma.

					Bedragen x € 1.000			
Totaal overzicht			2024		2025	2026	2027	2028
	lasten	baten	reserve	saldo	saldo	saldo	saldo	saldo
Ontwikkelingen zonder effect op financieel perspectief								
Programma Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht	238	177	0	415	64	-139	-139	-138
Programma Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht	-25.723	24.812	760	-152	-117	-117	-117	-117
Programma Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht	-4.420	3.182	1.107	-131	-16	-16	-16	-16
Programma Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht	-7.477	5.344	1.766	-367	-236	-33	-33	-34
Programma Lerend en Ondernemend Dordrecht	-11.245	8.168	623	-2.454	-2.304	-2.304	-2.304	-2.304
Programma Bouwend en Bereikbaar Dordrecht	-597		597	0				
Programma Financiën van Dordrecht	195	2.494		2.689	2.609	2.609	2.609	2.609
Totaal Programma's Dordrecht	-49.029	44.177	4.852	0	0	0	0	0

4. De volgende kredieten beschikbaar te stellen:

- Voor Havens Kademuren een bedrag van € 2.683.000 voor 2025.
- Voor ontwikkelplan Wantij-west een bedrag van € 850.000 voor 2024.
- Voor Dagrecreatie Nieuwe Dordtse Biesbosch een bedrag van € 250.000 voor 2025, € 1.000.000 voor 2026 en € 750.000 voor 2027.
- Voor Waterkraan fase 2 een bedrag van € 405.000 voor 2025, € 300.000 voor 2026 en € 300.000 voor 2027.

		Bedragen x € 1.000				
		2024	2025	2026	2027	2028
		saldo	saldo	saldo	saldo	saldo
Programma 3 Groen, Duurzaam & Ruimtelijk Dordrecht						
Ontwikkelingen met effect op financieel perspectief						
1.	Beheerkosten Ambities openbare ruimte (groen/blauw)	0	0	-80	-80	-80
2.	Dierenwelzijnsbeleid	0	-40	-40	-40	-40
3.	Ambities openbare ruimte (onderhoud)	0	0	-200	-200	-200
4.	Chemours-PFAS	-280	-280	-280	-280	-280
5.	Walstroomvoorzieningen	-110	-80	-80	0	0
6.	Kiltunnel restitutie	-480	-480	-480	0	0
7.	Bomenprogramma	0	0	-650	0	0
<i>Investerings (kapitaallasten)</i>						
8.	Kademuren	0	0	-90	-90	-90
9.	Wantij-West	0	PM	-40	-40	-40
10.	Dagrecreatiecentrum NDB	0	0	-10	-60	-90
11.	Waterkraan fase 2	0	0	-10	-15	-20
12.	Walstroomkasten	0	0	-20	-80	-80

5. De volgende kredieten (zonder effect op het totale begrotingssaldo) te verhogen:
- Voor Geluidsscherm Galileilaan een bedrag van € 776.000 in 2024.
  - Voor Afvalwagen voor handhavers een bedrag van € 51.000 in 2024.
  - Voor Invoering reguleringsgebieden een bedrag van € 125.000 in 2024.
  - Voor Renovatie Statenschool een bedrag van € 1.100.000 in 2024.
  - Voor Sportaccomodaties een bedrag van € 434.000 in 2024
  - Voor Nieuwbouw Drechtster een bedrag van € 550.000 voor 2024 en € 3.600.000 in 2025.
6. De Perspectiefnota 2025 vast te stellen.

Afwijkingen op investeringskredieten	Bedragen × € 1.000	
	verhoging krediet	verlaging krediet
1. Investing in geluidsscherm Galileilaan	776	
2. Aanschaf van afvalwagen voor handhavers	51	
3. Investing in invoering reguleringsgebieden	125	
4. Activeren renovatie Statenschool	1.100	
5. Verhoging kredieten sportaccomodaties	434	
6. Verhoging kredieten nieuwbouw de Drechtster	4.150	
Totaal	6.636	0

Indexaties op U en I

Benodigde indexaties uitgaven

	Bedragen x € 1.000				
Indexaties uitgaven	2024	2025	2026	2027	2028
1. Indexering personele budgetten	0	-3.080	-5.080	-5.055	-5.050
2. Indexering prijsgevoelige budgetten	-2.530	-4.825	-4.660	-4.315	-4.315
3. Indexering bijdragen gesubsidieerde instellingen	0	-1.765	-1.765	-1.690	-1.690
4. Indexering budgetten verbonden partijen	-4.300	-10.500	-10.500	-10.500	-10.500
5. Vrijval stelpost indexaties 2024	5.235	5.240	5.230	5.235	5.235
6. Vrijval stelpost indexaties 2025	0	7.595	7.595	7.595	7.595
Totaal indexaties uitgaven	-1.595	-7.335	-9.180	-8.730	-8.725

Benodigde indexaties inkomsten

	Bedragen x € 1.000				
Indexaties inkomsten	2024	2025	2026	2027	2028
1. Indexering inkomsten SGD	0	885	885	885	885
2. Indexering OZB-inkomsten	0	690	690	690	690
3. Indexering overige heffingen c.q. inkomsten	0	1.400	1.390	1.385	1.380
Totaal indexaties inkomsten	0	2.975	2.965	2.960	2.955

Ratio Jaarstukken 2023 en inschatting PPN 2025

Jaarstukken 2023

Specificatie van het weerstandsvermogen per 31-12-2023 (Jaarstukken 2023)

	Beschikbare weerstandscapaciteit	
Algemene Reserve	14,5	
Reserve Grondbedrijf	7,8	
Post onvoorzien	0	
	22,3	

Perspectiefnota 2025

Specificatie van het verwachte weerstandsvermogen per 1-1-2025 (Perspectiefnota 2025)

	Beschikbare weerstandscapaciteit	
Algemene Reserve (na dekking PPN2025)	14,4+1,2	
Reserve Grondbedrijf	7,8	
Post onvoorzien	0,1	
	23,5	

14,5 K2F Algemene reserve

7,8 K2F RGB

0,1 Post onvoorzien na ombuigingen

26,2 Onverdeeld rekeningresultaat

PPN 2025 (reserve Oekraïne)

-11,9 PPN 2025 (inzet tekort 2025)

-5,1 PPN 2025 (Sportboulevard)

-0,84 RV SPB en Kompaslocatie

-6,1 KN 2024 (jaarschijf 2024)

-2,6 KN 2024 (jaarschijf 2025)

-1,6 KN 2024 (jaarschijf 2026)

-0,8 res GRD transitie afdracht

3,8

23,46

21,5

1,1

Vervolgproces (1)

31 mei 12.00 uur	Pdf Kadernota beschikbaar voor raad
Dordtse Dinsdag 4 juni	Technische briefing "Hoe leest u de kadernota" (middag) ¹ Auditcommissie (avond ²)
31 mei t/m 10 juni 's avonds	Eerste ronde technische vragen ³
Maandag 17 juni 16.00 uur	Antwoorden technische vragen naar fracties
Gemeenteraad 18 juni, 14.00 uur Algemene Beschouwingen, daarna andere onderwerpen	Eerste termijn (algemene beschouwingen) Kadernota in gemeenteraad: 1. Spreektijd 7 minuten per fractie (exclusief interrupties) 2. Spreekvolgorde: afwisselend oppositie/coalitie naar grootte (verkiezingsuitslag), start bij oppositie. 3. Inclusief indienen moties en amendementen 4. Spreektijd per wethouder: 5 minuten, wethouder financiën: 10 minuten Wanneer de bespreking op 18 juni niet kan worden afgerond, vervolgt de vergadering op 19 juni vanaf 20.00 uur.
12 juni - 24 juni 's avonds	Tweede ronde technische vragen
Maandag 1 juli 9.00u	Aandragen m/a en bespreekpuntenbij griffie. Moties en amendementen die worden ingediend bij de algemene beschouwingen op 18 juni worden geagendeerd bij de commissies van 2 juli.

Vervolgproces (2)

Maandag 1 juli 17.00u	De griffie maakt een behandel-schema voor de commissies van 2 juli en verspreidt deze uiterlijk om 17.00u.
Maandag 1 juli 16.00 uur	Antwoorden technische vragen bij fracties
Dordtse Dinsdag 2 juli	Oordeelsvormende commissievergaderingen in 3 parallelle sessies (19.30-23.00u)
Gemeenteraad 9 juli	Tweede termijn in gemeenteraad Behandelvolgorde: 1. Tweede termijn raad en college - spreekvolgorde: afwisselend oppositie/coalitie naar grootte (verkiezingsuitslag), start bij oppositie. - spreektijd maximaal 5 minuten (zonder interrupties) per fractie en wethouder 2. Op voorstel van de voorzitter besluit de raad over de optionele derde termijn en bijbehorende besprekings-tijd van maximaal 2 minuten 3. Besluitvorming over amendementen, voorstel en moties Bij de besprekingspunten staat eerst de Kadernota, dan mogelijke andere punten. Wanneer de bespreking op 9 juli niet kan worden afgerond, vervolgt de vergadering op 10 juli 20.00 uur.

Doelen

1. Raad laten zien / meenemen in nieuwe opbouw Perspectiefnota 2025.
2. Duidelijkheid geven over de beslispunten uit het raadsvoorstel. Waar besluit u concreet over?
3. Mogelijkheid tot stellen van technische vragen.

Perspectiefnota 2025

Inleiding ▾

Ontwikkelingen ▾

Onzekerheden ▾

Bijlagen ▾

< 1 > 🔍

AvdW
GR
PvW

Zijn er nog vragen??